

ความเข้าใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อศัพทวิทยาการด้านบรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์ที่ใช้ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ
ในกรุงเทพมหานคร

นางสาวเพชรดา เพ็ชรรัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN : 974-631-719-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

116588134

USER'S COMPREHENSION OF LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE
TECHNICAL TERMS USED IN STATE UNIVERSITY
LIBRARIES IN BANGKOK METROPOLIS

MISS PETCHCHADA PETCHCHARAT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1995

ISBN : 974-631-719-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความเข้าใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อศัพท์วิชาการด้านบรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์ที่ใช้ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ
ในกรุงเทพมหานคร

โดย นางสาวเพชรดา เพ็ชรรัตน์
ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผ่องพรรณ ลวนานนท์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ อุษวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ชดัยพร เหมะรัชตะ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ผ่องพรรณ ลวนานนท์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์อัมพร ทีชะระ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์กล่อมจิตต์ พลายเวช)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

เพื่อชรา เพ็ชรรัตน์ : ความเข้าใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อศัพท์วิชาการด้านบรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์ที่ใช้ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานคร (USER'S
COMPREHENSION OF LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE TECHNICAL TERMS
USED IN STATE UNIVERSITY LIBRARIES IN BANGKOK METROPOLIS)

อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.ผ่องพรรณ ลวนานนท์, 137 หน้า. ISBN 974-631-719-9

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้มี 2 ประการคือ 1) เพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ศัพท์วิชาการด้าน
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ที่ปรากฏในคู่มือการใช้ห้องสมุด คู่มือช่วยกันของห้องสมุด
ป้ายประกาศ ป้ายอธิบายการใช้ทรัพยากรสารนิเทศและบริการต่าง ๆ 2) เพื่อวัดความเข้าใจของผู้ใช้
บริการที่มีต่อศัพท์วิชาการด้านบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ศัพท์วิชาการด้านบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ที่ได้รวบรวมไว้
มี 149 คำ และเมื่อวิเคราะห์คำศัพท์ตามประเภทของคำ ปรากฏว่าศัพท์บัญญัติเป็นคำศัพท์ในห้องสมุด
มหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานครใช้มากที่สุดในการเขียนคู่มือการใช้ห้องสมุด คู่มือช่วยกันของ
ห้องสมุด ป้ายประกาศ ป้ายอธิบายการใช้ทรัพยากรสารนิเทศและบริการต่าง ๆ

เมื่อวัดความเข้าใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อศัพท์วิชาการด้านบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
ปรากฏว่าอยู่ในเกณฑ์ปานกลางและค่อนข้างดี และเมื่อจำแนกตามตัวแปรอิสระ คือ ความดีในการเข้าใช้
ห้องสมุด และการเคยเรียนกับไม่เคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด พบว่า ความดีในการเข้าใช้ห้องสมุด
ไม่มีผลทำให้ความเข้าใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อศัพท์วิชาการด้านบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
แตกต่างกัน แต่พบว่าผู้ใช้บริการที่เคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด มีความเข้าใจศัพท์วิชาการด้าน
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์มากกว่าผู้ใช้บริการที่ไม่เคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์

สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิสิต เพ็ชรรัตน์ เพ็ชรรัตน์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ผ่องพรรณ ลวนานนท์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C510351 : MAJOR LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

KEY WORD: COMPREHENSION / TECHNICAL TERMS / STATE UNIVERSITY LIBRARIES

PETCHADA PETCHARAT : USER'S COMPREHENSION OF LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE TECHNICAL TERMS USED IN STATE UNIVERSITY LIBRARIES IN BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. PHONGPHARN LAWANANONT. 137 pp. ISBN 974-631-719-9

The objectives of this research were as follows : 1) to collect and analyze library and information science technical terms, that found in library handbook, library finding aids, library bulletin boards and library signs on how to use library materials and its services 2) to measure library users' comprehension towards some technical terms used in library and information science.

The result from this study can be summarised as follows : The technical terms in Library and Information Science are found 149. The result of the analysis shows that the State University Library in Bangkok Metropolis use Terminology in library handbook, library finding aids, library bulletin boards and library signs on how to use library materials and its services the most.

The measurement of library users' comprehension towards the library and information science technical terms is in the fair and fairly good level. The independent variables can be categorized as the frequency of using library and the users who ever or never taking a course in library use. It is found that the ones taking library use courses can understand technical terms used in library and information science technical terms better than those who never taking any courses in library use.

ภาควิชา..... บรรณารักษศาสตร์..... ลายมือชื่อนิสิต..... เพ็ชรดา : เพ็ชรรัตน์
สาขาวิชา..... บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... Lawan Anont
ปีการศึกษา..... 2537..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผ่องพรรณ ลวนานนท์ ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีในการให้คำแนะนำข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์มา ณ ที่นี้ และจะขอจดจำความกรุณาของท่านไว้ตลอดไป

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ กล่อมจิตต์ พลายเวช รองศาสตราจารย์ชัชชัยพร เหมะรัชตะ และรองศาสตราจารย์อัมพร ทีชะระ ที่ได้กรุณา รับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งอาจารย์ทุกท่านในภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ที่ ให้การศึกษาอบรม จนกระทั่งผู้วิจัยมีความรู้ความสามารถในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอขอบพระคุณ อาจารย์ ทรงพรรณ มณีวรรณ อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและคำแนะนำเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณคุณสุมาลี จันทร์ตน์ ผู้เป็นที่และเพื่อนที่คอยรับฟังปัญหาและช่วยเหลือในด้านการเงินแก่ผู้วิจัยเสมอมา และขอขอบคุณ คุณวรัญญา โมฆิตกุลจร คุณมาลาตี อาศิริอารัมภ์ คุณสันทนา หมื่นแคล้ว คุณประสิทธิ์ ศักดิ์สว่างวงศ์ และ คุณนาถอนงค์ ศรีจินดา ที่ให้กำลังใจและคอยไต่ถามด้วยความเป็นห่วง

เหนือสิ่งอื่นใดทั้งหมดขอกราบเท้าบิดาและแม่ที่ได้ให้ความรัก ให้กำลังใจ และเป็นที่ยึดเหนี่ยวใจตลอดเวลา

นางสาวเพชรดา เพ็ชรรัตน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1. บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
สมมุติฐานของการวิจัย	3
ตัวแปรในการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
วิธีดำเนินการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
คำอธิบายศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	8
2. ทฤษฎี แนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
ความหมายของการสื่อสาร	9
การสื่อสารเชิงวัจนะ	11
การสื่อสารโดยการเขียนของห้องสมุด	13
อุปสรรคของการสื่อสารโดยการเขียน	16
ข้อควรคำนึงในการสื่อสารโดยการเขียน	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
3. วิธีดำเนินการวิจัย	25
การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	25
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	27

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
3. วิธีดำเนินการวิจัย (ต่อ)	
การสร้างเครื่องมือในวิจัย	27
การเก็บรวบรวมข้อมูล	44
การวิเคราะห์ข้อมูล	44
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์คำศัพท์วิชาการด้านบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์	46
ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบวัดความเข้าใจ	54
ตอนที่ 3 ความเข้าใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อศัพท์วิชาการด้าน บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์	58
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	81
สรุปผลการวิจัย	81
อภิปรายผล	84
ข้อเสนอแนะ	88
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	89
รายการอ้างอิง	90
ภาคผนวก	95
ประวัติผู้วิจัย	137

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามห้องสมุด	26
2 แสดงความถี่ของคำศัพท์ที่ได้รับคัดเลือกเรียงจากความถี่สูงไปต่ำ	34
3 วิเคราะห์คำศัพท์ตามประเภท	48
4 จำนวนคำศัพท์ จำแนกตามประเภท	54
5 จำนวนผู้ตอบแบบวัดความเข้าใจ จำแนกตามห้องสมุด	55
6 จำนวนผู้ตอบแบบวัดความเข้าใจ จำแนกตามความถี่ในการเข้าใช้ห้องสมุด ...	56
7 จำนวนผู้ตอบแบบวัดความเข้าใจ จำแนกตามการเคยเรียนกับไม่เคยเรียน วิชาการใช้ห้องสมุด	57
8 จำนวนผู้ตอบแบบวัดความเข้าใจ จำแนกตามการเคยเรียนกับไม่เคยเรียน วิชาการใช้ห้องสมุด และความถี่ในการเข้าใช้ห้องสมุด	57
9 เปรียบเทียบความเข้าใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อศัพท์วิชาการด้านบรรณารักษ ศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จำแนกตามความถี่ในการเข้าใช้ห้องสมุด	59
10 เปรียบเทียบความเข้าใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อศัพท์วิชาการด้านบรรณารักษ ศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จำแนกตามการเคยเรียนกับไม่เคยเรียนวิชา การใช้ห้องสมุด	60
11 เปรียบเทียบความเข้าใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อศัพท์วิชาการด้านบรรณารักษ ศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จำแนกตามการเคยเรียนกับไม่เคยเรียนวิชา การใช้ห้องสมุดและความถี่ในการเข้าใช้ห้องสมุด	61
12 ความเข้าใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อศัพท์วิชาการด้านบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ในแต่ละข้อ จำแนกตามความถี่ในการเข้าใช้ห้องสมุด ...	62
13 ความเข้าใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อศัพท์วิชาการด้านบรรณารักษศาสตร์และ สารนิเทศศาสตร์ ในแต่ละข้อ จำแนกตามการเคยเรียนกับไม่เคยเรียน วิชาการใช้ห้องสมุด	66
14 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ใช้บริการที่ตอบถูกและตอบผิดในแต่ละข้อ.....	68

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
15 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ใช้บริการที่ตอบถูกและตอบผิดในแต่ละข้อ จำแนกตามความถี่ในการเข้าใช้ห้องสมุด	70
16 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ใช้บริการที่ตอบถูกและตอบผิดในแต่ละข้อ จำแนกตามการเคยเรียนกับไม่เคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด	73
17 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ใช้บริการที่ได้คะแนนสูงและต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย จำแนกตามความถี่ในการเข้าใช้ห้องสมุด	75
18 แสดงจำนวนร้อยละของผู้ใช้บริการที่ได้คะแนนสูงและต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย จำแนกตามการเคยเรียนกับไม่เคยเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด	76
19 ระดับความเข้าใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อศัพท์วิชาการด้านบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ จำแนกตามความถี่ในการเข้าใช้ห้องสมุด	77
20 ระดับความเข้าใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อศัพท์วิชาการด้านบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ จำแนกตามการเคยเรียนกับไม่เคยเรียนวิชา การใช้ห้องสมุด	79
21 ระดับความเข้าใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อศัพท์วิชาการด้านบรรณารักษ ศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์	80